International Conference on Quality in Higher Education, 12-14 December 2013
RUS YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA UYGULANAN KALİTE YÖNETİM MODELLERİ VE TÜRKİYE İÇİN ÇIKARIMLAR
Doç. Dr. Çetin BEKTAŞ
Arş. Gör. Muhammet NEGİZ

KALİTE KAVRAMI

Kalite, bütün kurumlarca farklı şekilde tanımlanmakta ve algılanmaktadır. Genel olarak kalite; müşterilerin istek ve beklentilerinin karşılanması, standartlara ve kullanıma uygunluk, bir mal veya hizmetin belirli bir gerekliliği karşılayabilme yeteneklerini sergileyen niteliklerin tümü gibi çeşitli tanımlarla ifade edilmektedir (Bedük, 2010:126).

Yükseköğretim kurumlarında ise kalite öğrencilerin öğrenme sonuçları (çıktıları) ile tanımlanmaktadır (Bers, 2008).

İngiltere'de faaliyet gösteren Yükseköğretim Kalite Güvence Ajansı (Quality Assurance Agency for Higher Education) ise yükseköğretimde kaliteyi öğrencilerin amaçlarına ulaşabilmeleri için mümkün olan öğrenme fırsatlarını ortaya koyabilmenin yolu olarak tanımlamıştır (Aberdeen Üniversitesi Kalite El Kitabı, abdn.ac.uk).

Yükseköğretim kurumlarının kalitesinde;

*Entelektüel Sermaye,

*Mesleki Bilgi,

*Genel Eğitim Ve Kültür Seviyesi,

*İletişim Yeteneğinin Olması,

*Ahlaki Ve Etik Boyut,

*Profesör Ve Okutman Kadrosu,

*Eğitim Programları,

*Öğretim Süreci Metot Ve Teknolojileri,

*Materyal-teknik Ve Bilimsel Zemin,

*Enformasyon Tedariki,

*Öğrenci İçeriği,

kalitenin sağlanması adına dikkate alınması gereken unsurlardır.

Yükseköğretim kurumunda kalitenin sağlanması için;

*sistem kalitesi,

*insan kalitesi,

*donanım kalitesi ile

bu kalite boyutlarının tesisini sağlayacak olan **liderlik kalitesine** ihtiyaç duyulmaktadır (Aktan, 2004: 18).

1998 *"UNESCO XXI. Yüzyılda Yükseköğretim Küresel Deklarasyonu: Vizyon ve Faaliyetler"* raporunda yükseköğretim kurumlarından beklentiler ortaya konmuştur:

*Nitelikli mezun ve sorumlu vatandaş yetiştirme,
*Modern ders müfredatı geliştirme,

*Yaşam boyu öğrenmeyi sağlama,

*Demokrasi ve insan hakları gibi evrensel değerleri kazandırma,

*Bilginin yaygınlaşmasını sağlama,

*Kültürleri koruma ve geliştirme,

*Akademisyenlerin hazırlanmasına yatırım yapma,

*Eğitim eşitliğini sağlama,

*İş dünyası ile işbirliğinin güçlendirilmesi ile toplumsal talep ve beklentilerin analiz ve tahmin edilmesi gibi konuları kapsamaktadır (Karpenko, 2012).

Rusya Federasyonu’nda Uygulanan Kalite Yönetim Modelleri

-ISO 9001:2008 Kalite Yönetim Sistemi

-EFQM Avrupa Kalite Yönetim Vakfı Modeli

-Ulusal ve Bölgesel Yükseköğretim Kalite Ödülü Modelleri (Rusya Federasyonu Kalite Ödülü Modeli, Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı Ödülü Modeli, Saint Petersburg Yönetim Kalite Ödülü Modeli)

-Standart Yükseköğretim ve Mesleki Eğitim Kalite Sistemi Modeli

1.ISO 9000:2000

Günümüzde **124** Rus yükseköğretim kurumu ISO 9001:2008 kalite yönetim sistemi sertifikasına sahiptir.

Tomskiy Politeknicheskiy Universitet,

Moskovskiy Gosudarstvenniy Universitet Ekonomiki, Statistiki i İnformatiki (MESI), Rossiyskiy Gosudarstvenniy Universitet,

Moskovskaya Meditsinskaya Akademiya İmeni Sechenova gibi birçok yüksek öğretim kurumu tarafından uygulanmaktadır

2.EFQM MÜKEMMELLİK MODELİ

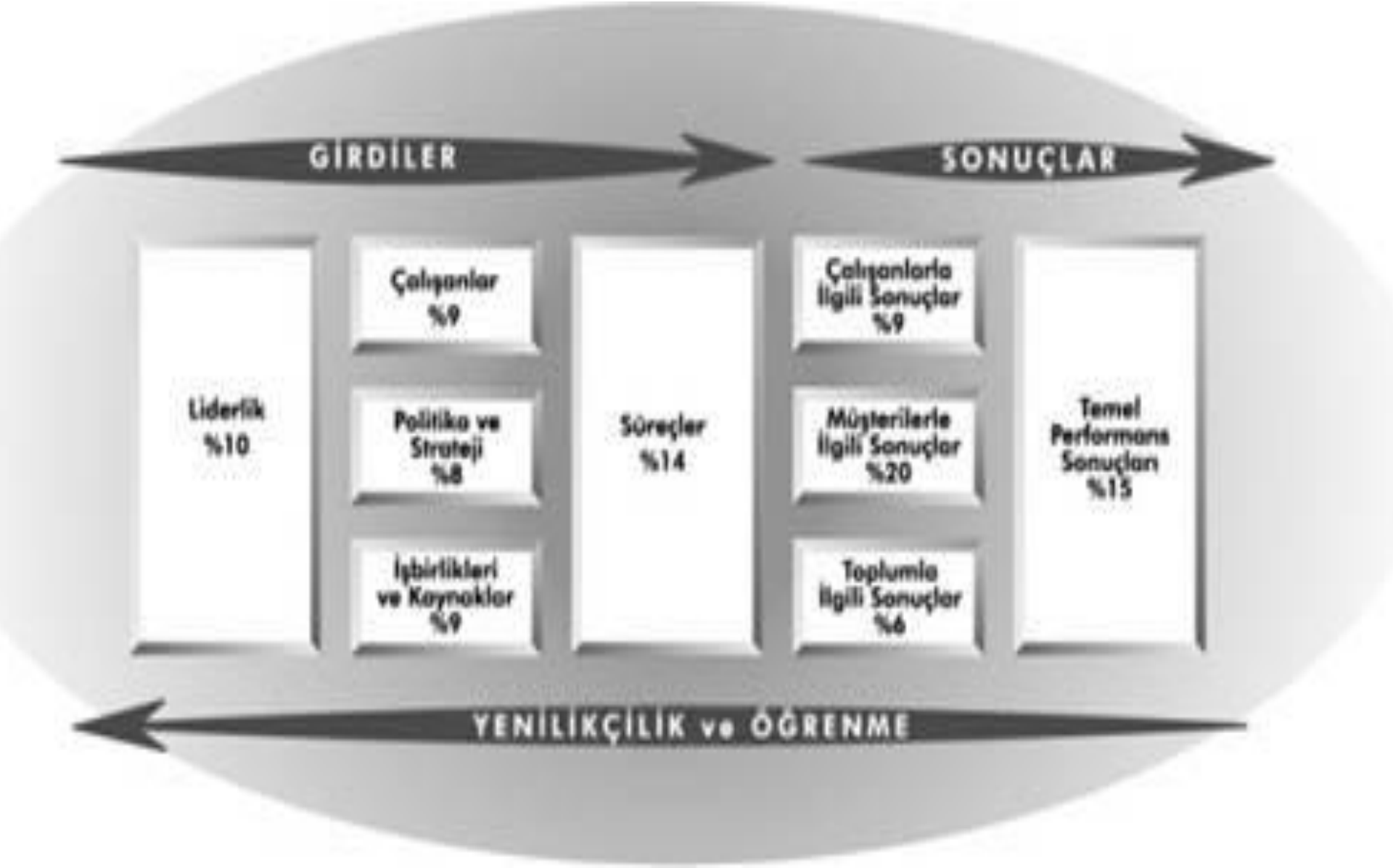

Rusya’da EFQM sertifikası alan yükseköğretim kurumları arasında;

Stavropolskiy Gosudarstvenniy Universitet,

Rossiyskiy Gosudarstvenniy Sotsialniy Universitet,

Kubanskiy Gosudarstvenniy Tehnologicheskiy Universitet,

Sankt-Peterburgskiy Gosudarstvenniy İnjenerno Ekonomicheskiy Universitet,

Yaroslavskiy Gosudarstvenniy Universitet,

Gosudarstvenniy Universitet Upravleniya vb. üniversiteler bulunmaktadır (Gorbashko ve diğerleri, 2011: 53).

Ulusal ve Bölgesel Yükseköğretim Kalite Ödülü Modelleri

Saint Petersburg Yönetimi Kalite Ödülü, 1997 yılında valinin isteği üzerine hazırlanmıştır. Yıllık olarak değerlendirme yapılmaktadır. Ödül kriterleri, devlet başkanlığının kriterleri ile uyum içerisindedir. 1998 yılından 2007 yılına kadar 10 adet yarışma düzenlenmiştir.

Ödül kriterleri çerçevesinde yapılan öz değerlendirmeler, faaliyetlerin gerçekleştirilmesine sistematik yaklaşım, objektif değerlendirme, personelin toplam kalite yönetimi yaklaşımlarına uygun eğitimi, iyileştirilmesi gereken süreçlerin ortaya çıkarılması ve analizi, değişimi belirleme, başarılı bölümlerin uygulamalarının diğer bölümlere yayılması, kurumun elde ettiği başarılı sonuçları diğer kurumların kazanımları ile kıyaslama gibi imkânlar tanımaktadır.

3.ENQA MODELİ

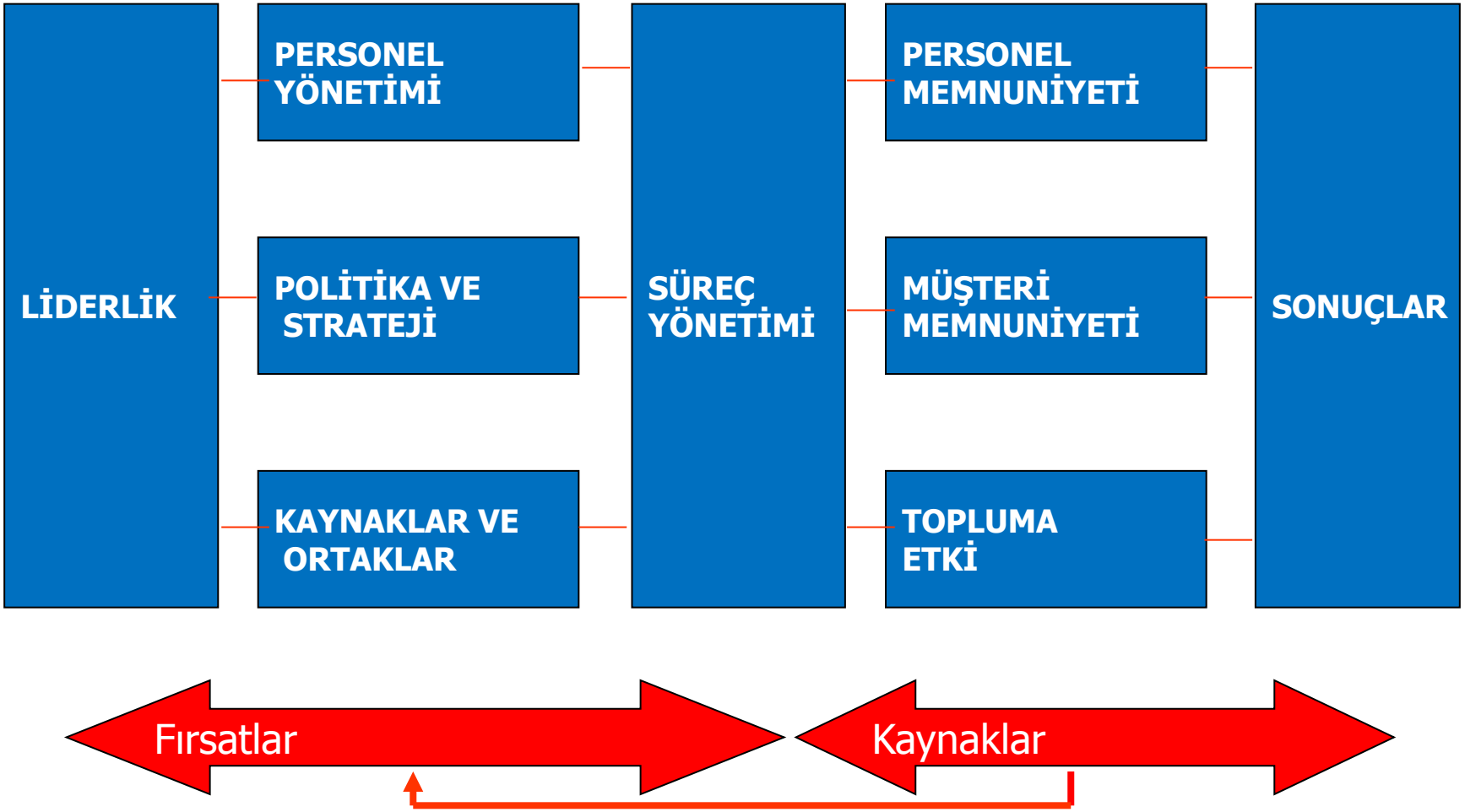

LETI MODELİ

Санкт-Петербургский государственный электротехнический университет

«ЛЭТИ» им. В.И. Ульянова

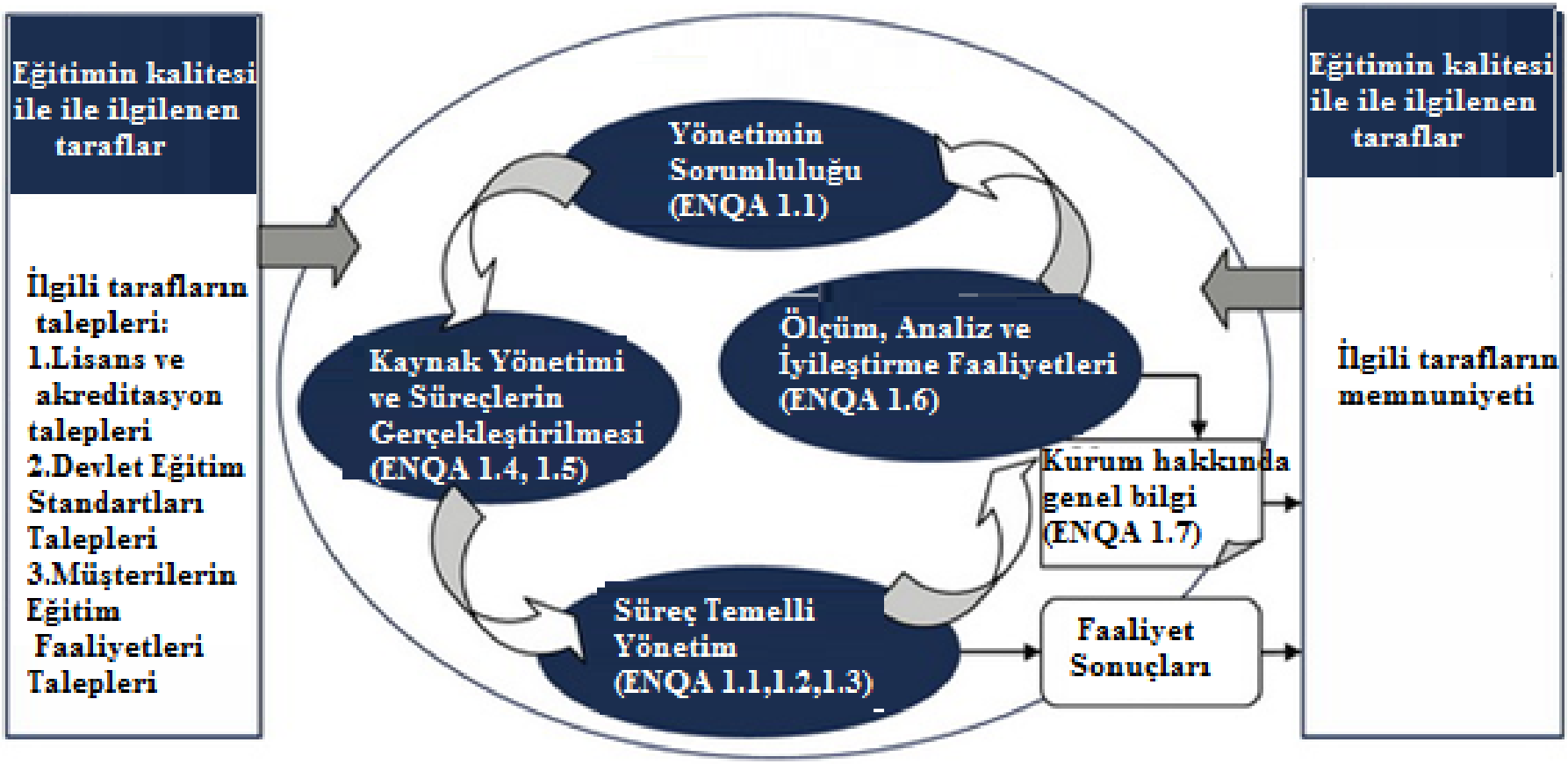

European Network of Quality Assurance prensiplerinden yararlanılarak oluşturulan bu model, kalitenin oluşturulması sürecinde aşağıdaki ilkeleri öngörmektedir (Gorbashko ve diğerleri, 2011: 57):

-Yükseköğretim kurumu **periyodik kontrol ve monitoring** uygulamaları ile kendi eğitim programlarını takip edecek resmi mekanizmalar oluşturmalıdır.

-Yükseköğretim kurumları **çalışanların yeterli rekabeti ve kalifikasyonunu** belirlemek için eğitim sürecini içine alan bir metot geliştirmelidir.

-Yükseköğretim kurumları **kaynakların eğitim için ulaşılabilir** ve yeterli olduğunu garanti etmelidir.

-Yükseköğretim kurumunda **bilginin kullanımı, analizi ve toplanması sağlanmak** durumundadır.

Yükseköğretim Kurumlarının Karşılaştığı Problemler

-Toplumdan gelen talepleri kapsayan yasal çerçevenin hazırlanması,

-Bütçe araçlarını etkili olarak belirleme,

-Yükseköğretim kurumları ve uzmanların yaratıcı enerjilerini teşvik etme,

-Rus yükseköğretim kurumlarının ihracatına yardımcı olma,

-İnovasyon ve modernizasyona yardımcı olma.

-Yükseköğretimin kalitesini değerlendirme: Yükseköğretimin faaliyetleri, fonksiyonları, eğitim ve akademik programlar, araştırma, personel tamamlılığı, öğrencilik, binalar, öğrenim şartları, malzemeler, yurt ve barınak koşulları ve çevre şartlarını değerlendirmeyi içermektedir.

-Bilgi ve enformasyon teknolojilerinde hızlı açılım: Yeni bilginin oluşturulması, elde edilmesi, yükseköğretime erişimin genişlemesi için yenilikleri takip etmek gerekmektedir. Bilgi ve know-how'un sınır ve kıtalar arasında değişiminin sağlanması ihtiyacına yardım etmektedir.

-Yükseköğretim kurumlarının otonomluğu, iç ve mali işlerin hükümet, parlamento, öğrenciler ve toplum önünde şeffaflığı,

-Yükseköğretimin finansmanı,

-Yükseköğretimin yenilenmesinde ortaklık ve işbirliği tesisi süreci anahtar rol oynamaktadır.

SONUÇLAR

TEŞEKKÜR EDERİM

Muhammet NEGİZ mnergiz@live.com